

**ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ  
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ  
ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ**

Πανεπιστημιακό Κέντρο Επιμόρφωσης (ΠΑ.Κ.Ε.) Αθήνας

**ΣΕΝΑΡΙΟ ΜΑΘΗΣΗΣ  
ΓΛΩΣΣΑ Γ΄ & Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ**

Ο τζίτζικας κι ο μέρμηγκας  
(εικονογραφημένο παραμύθι)



**«Δημιουργία εικονογραφημένης ιστορίας  
με αφορμή ένα μύθο του Αισώπου»**

*Νικόλαος Μπαλκίζας*

**Αθήνα, Φεβρουάριος 2008**

## 1ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

### Ο Τζίτζικας και ο Μέρμηγκας Μύθος του Αισώπου

Κάποτε ήταν ένα τζίτζικι και ένα μυρμήγκι. Ήταν άνοιξη και το τζίτζικι άρχισε να φτιάχνει τη φωλιά του στα κλαδιά ενός δέντρου ενώ το μυρμήγκι στις ρίζες του. Όταν έφτασε το καλοκαίρι, με την ανατολή του ήλιου, το μυρμήγκι ξεκινούσε την εργασία του. Έβγαινε από την φωλιά του και έψαχνε να βρει διάφορους σπόρους. Όταν έβρισκε κάποιον, τον φορτωνόταν στην πλάτη και τον μετέφερε στην φωλιά του όπου τον αποθήκευε. Μερικές φορές οι σπόροι ήταν τόσο μεγάλοι που έπρεπε να τους κομματιάσει πριν τους μεταφέρει και αυτό σήμαινε διπλάσιο κόπο για το μυρμήγκι. Ο εργατικός φίλος μας εργαζόταν από την ανατολή μέχρι την δύση του ηλίου.

Από την άλλη μεριά, το τζίτζικι, ξυπνούσε αφού είχε σχεδόν μεσημεριάσει. Έβγαινε από την φωλιά του και αφού έτρωγε κάτι πρόχειρα, έπιανε το τραγούδι που μερικές φορές το συνέχιζε ακόμα και μετά τα μεσάνυκτα. Εκτός από το να τρώει και να τραγουδάει δεν έκανε τίποτα άλλο όλη μέρα. Τι όλη μέρα δηλαδή, την μισή μέρα αφού όπως είπαμε ξυπνούσε το μεσημεράκι. Έτσι περνούσαν οι μέρες η μία μετά την άλλη και ήρθε ο καιρός που έφυγε το καλοκαίρι και έδωσε την θέση του στο φθινόπωρο. Ο ουρανός συννέφιασε, ψιλή βροχή άρχισε να πέφτει και τα φύλλα των δέντρων ένα ένα ξεράθηκαν και έπεσαν στην γη. Δεν άργησε να έρθει ο χειμώνας και ξαφνικά μια μέρα άρχισε να κάνει κρύο και οι πρώτες νιφάδες του χιονιού έπεσαν στο δάσος όπου ζούσαν ο τζίτζικας κι ο μέρμηγκας. Το μυρμήγκι έχοντας αρκετές προμήθειες για να περάσει μέχρι την άνοιξη, καθόταν και απολάμβανε στη ζεστασιά του σπιτιού του την ομορφιά του λευκού τοπίου που είχε απλωθεί στο δάσος από το χιόνι που έπεσε. Από την άλλη μεριά, το τζίτζικι έψαχνε απεγνωσμένα να βρει κάτι να φάει αλλά δεν υπήρχε τίποτα αφού όλα τα φύλλα του δάσους ήταν ξεραμένα και είχαν σκεπαστεί από το χιόνι. Μην αντέχοντας άλλο την πείνα, πήγε στον γείτονα του, το μυρμήγκι, και του είπε:

- Καλέ μου γείτονα, σε παρακαλώ, δώσε μου κάτι να φάω γιατί όλα τα φύλλα έχουν ξεραθεί και δεν υπάρχει τροφή πουθενά.

- Καλά, όλο το καλοκαίρι τι έκανες; Ρώτησε το μυρμήγκι.

- Α! Το καλοκαίρι δεν πρόλαβα να μαζέψω τροφές γιατί είχα πολύ κέφι και τραγούδαγα όλη μέρα.

- Ε! Αφού τραγούδαγες το καλοκαίρι, ήρθε τώρα ο καιρός να χορέψεις. Είπε το μυρμήγκι και γύρισε να δει κάτι αργοπορημένα πουλιά που πετούσαν προς το νότο.

Με λίγα λόγια: Να φροντίζεις πάντα για το μέλλον, ειδικά όταν γνωρίζεις από πριν τις ανάγκες που θα προκύψουν. Ή όπως λέει και μια παροιμία: «Των φρονίμων τα παιδιά, πριν πεινάσουν μαγειρεύουν».

1. Ποιοι είναι οι ήρωες της ιστορίας;

---

---

2. Σε ποιες εποχές διαδραματίζεται η ιστορία;

---

---

3. Τι έκανε το μυρμήγκι την κάθε εποχή;

---

---

---

---

4. Πώς θα χαρακτηρίζατε το μυρμήγκι;

---

---

---

5. Τι έκανε ο τζίτζικας την κάθε εποχή;

---

---

6. Πώς θα χαρακτηρίζατε τον τζίτζικα;

---

---

---

7. Αν μπορούσατε να επιλέξετε έναν από τους ήρωες για τον εαυτό σας, ποιον θα επιλέγατε και γιατί;

---

---

---

---

---

8. Ποιο πιστεύετε ότι είναι το νόημα της παροιμίας που αναφέρεται στο τέλος του κειμένου;

---

---

---

## 2ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

### Ο Τζίτζικας και ο Μέρμηγκας Μύθος του Αισώπου

#### Α ΟΜΑΔΑ (Άνοιξη)

Να βρείτε τις σημαντικές λέξεις που αναφέρονται στην εποχή της άνοιξης.

---

---

Σκεφτείτε και συμπληρώστε με λέξεις δικές σας την εικόνα της άνοιξης.

---

---

#### Β ΟΜΑΔΑ (Καλοκαίρι)

Να βρείτε τις σημαντικές λέξεις που αναφέρονται στην εποχή του καλοκαιριού.

---

---

Σκεφτείτε και συμπληρώστε με λέξεις δικές σας την εικόνα του καλοκαιριού.

---

---

#### Γ ΟΜΑΔΑ (Φθινόπωρο)

Να βρείτε τις σημαντικές λέξεις που αναφέρονται στην εποχή του φθινοπώρου.

---

---

Σκεφτείτε και συμπληρώστε με λέξεις δικές σας την εικόνα του φθινοπώρου.

---

---

#### Α ΟΜΑΔΑ (Χειμώνας)

Να βρείτε τις σημαντικές λέξεις που αναφέρονται στην εποχή του χειμώνα.

---

---

Σκεφτείτε και συμπληρώστε με λέξεις δικές σας την εικόνα του χειμώνα.

---

---

## 3ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

### Ο Τζίτζικας και ο Μέρμηγκας Μύθος του Αισώπου

#### Α ΟΜΑΔΑ (Άνοιξη)

Αναζητήστε στο διαδίκτυο εικόνες που έχουν σχέση με την άνοιξη και τις λέξεις που έχετε γράψει στο προηγούμενο φύλλο εργασίας.


#### Β ΟΜΑΔΑ (Καλοκαίρι)

Αναζητήστε στο διαδίκτυο εικόνες που έχουν σχέση με το καλοκαίρι και τις λέξεις που έχετε γράψει στο προηγούμενο φύλλο εργασίας.


Γ ΟΜΑΔΑ (Φθινόπωρο)

Αναζητήστε στο διαδίκτυο εικόνες που έχουν σχέση με το φθινόπωρο και τις λέξεις που έχετε γράψει στο προηγούμενο φύλλο εργασίας.


Α ΟΜΑΔΑ (Χειμώνας)

Αναζητήστε στο διαδίκτυο εικόνες που έχουν σχέση με το χειμώνα και τις λέξεις που έχετε γράψει στο προηγούμενο φύλλο εργασίας.


## ΣΕΝΑΡΙΟ ΜΑΘΗΣΗΣ: ΓΛΩΣΣΑ Γ' & Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Νικόλαος Μπαλκίζας

### 1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

#### 1.1 ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

«Από το Μύθο στην εικόνα... από την εικόνα στο παραμύθι».

#### 1.2 ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Το σενάριο αφορά στις γνωστικές περιοχές της Γλώσσας και της Αισθητικής Αγωγής, σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών, όπου σκοπός είναι η ανάπτυξη της ικανότητας του παιδιού να επικοινωνεί γραπτά χρησιμοποιώντας τη μορφή και το ύφος που αρμόζει σε κάθε περίπτωση επικοινωνίας. Να χαίρεται την ίδια τη γραπτή επικοινωνία.

#### 1.3 ΤΑΞΕΙΣ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ

Το σενάριο μάθησης μπορεί να αξιοποιηθεί από τη Γ' και Δ' τάξη του δημοτικού σχολείου. Στηρίζεται σε αρχές και πρότυπα της Γνωστικής ψυχολογίας στο χώρο της γραφής και αξιοποιεί τις δυνατότητες που παρέχει η εκπαιδευτική τεχνολογία για τη δημιουργία κατάλληλου υποστηρικτικού μαθησιακού περιβάλλοντος. Η γραπτή έκφραση αντιμετωπίζεται ως ενεργητική διαδικασία. Δίνεται έμφαση και προσοχή στις διαδικασίες γραφής που εκτελεί ο συγγραφέας όταν γράφει, παρά στο περιεχόμενο και στο τελικό προϊόν.

#### 1.4 ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το εκπαιδευτικό σενάριο είναι συμβατό με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών αφού ο κεντρικός άξονας του σεναρίου αφορά στη μετατροπή κειμένου από μια μορφή σε άλλη (π.χ. αφηγηματικό κείμενο – διαλογικό κείμενο), στη δημιουργική γραφή, στην αισθητική καλλιέργεια, στην καλλιέργεια δημιουργικής σκέψης, στην ανάπτυξη της φαντασίας (ΔΕΠΠΣ, 2003:37-38). Ταυτόχρονα υποστηρίζει τη μαθησιακή διαδικασία με την παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πράξη.

#### 1.5 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ & ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Το μάθημα καλό είναι να γίνεται στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου. Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες των 4-5 ατόμων με την απαίτηση του ανάλογου αριθμού Η/Υ που θα έχει τη δυνατότητα σύνδεσης:

- στο διαδίκτυο (μηχανές αναζήτησης).
- με λογισμικά γενικής χρήσης (επεξεργαστής κειμένου, πρόγραμμα παρουσίασης).
- με λογισμικό επεξεργασίας εικόνων και ζωγραφικής.
- με λογισμικό καταγραφής ήχου.

#### 1.6 ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Α. Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

Οι μαθητές να:

- έρθουν σε επαφή με το γραπτό λόγο.

- εξοικειώνονται με το είδος λόγου (λ.χ. αφήγηση μύθου).
- να εντοπίζουν λέξεις-κλειδιά μέσα σε ένα αφηγηματικό κείμενο.
- μετασχηματίζουν κείμενο σε διαφορετικό είδος λόγου (από τον αφηγηματικό λόγο στον διαλογικό).

Β. Ως προς τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών

Οι μαθητές να:

- αναζητούν πληροφορίες στο διαδίκτυο.
- δημιουργούν εικονογραφημένες ιστορίες με τη χρήση του υπολογιστή.

Γ. Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

Οι μαθητές να:

- συνεργάζονται για την παραγωγή γραπτού λόγου.
- καλλιεργούν τις εκφραστικές τους δεξιότητες στον προφορικό και στον γραπτό λόγο.

## 1.7 ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Τέσσερις (4) διδακτικές ώρες, κατανεμημένες σε δύο δίωρα.

## 2. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

### 2.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το σενάριο περιλαμβάνει παιδαγωγικές δραστηριότητες που αποβλέπουν στη νοηματική αποκωδικοποίηση ενός αφηγηματικού κειμένου και τη μετατροπή του σε εικονογραφημένη ιστορία (παραμύθι). Μέσα από διεργασίες ομαδοσυνεργατικού τύπου οι μαθητές προσεγγίζουν το μύθο του Αισώπου, κατανοούν το βαθύτερο νόημά του και προσπαθούν να τον αποδώσουν με δικές τους εικόνες και διαλόγους, ενεργοποιώντας τη δική τους ατομική και συλλογική σκέψη και φαντασία. Το εκπαιδευτικό σενάριο συντελεί στην απόλαυση της δημιουργίας, στην ικανοποίηση από την αίσθηση της προσωπικής έκφρασης και στην καλλιέργεια επικοινωνιακών δεξιοτήτων μέσα από τη γραπτή έκφραση.

### 2.3 ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕ ΤΠΕ

Το σενάριο περιλαμβάνει δραστηριότητες αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών με τη χρήση μηχανών αναζήτησης στο διαδίκτυο για ανεύρεση πληροφοριών, λογισμικού επεξεργασίας κειμένου, λογισμικού παρουσίασης και λογισμικού επεξεργασίας εικόνων και ζωγραφικής. Πρόκειται για ανοιχτά λογισμικά γενικής χρήσης, που δίνουν ελευθερία ενεργειών στο μαθητή και επιτρέπουν την ανάπτυξη της φαντασίας τους, λειτουργώντας ως μέσα αυτοέκφρασης στο πλαίσιο της ομαδοσυνεργατικής παραγωγής γραπτού λόγου. Οι ΤΠΕ στο συγκεκριμένο σχέδιο εργασίας δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να εργαστούν μέσα σε ένα περιβάλλον ελκυστικό, να δημιουργήσουν πολυτροπικά κείμενα (με διαλόγους, εικόνες, ήχο, μουσική, κλπ). Η προστιθέμενη αξία των νέων τεχνολογιών στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό σενάριο είναι ότι παρέχουν στο μαθητή ένα πολυμεσικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο οικοδομεί γνώσεις που έχουν νόημα γι' αυτόν, επιλέγοντας λέξεις και εικόνες, οργανώνοντάς τις, συνδέοντας νοητικά τις λεκτικές και τις εικονικές αυτές αναπαραστάσεις (Θεωρία μάθησης με πολυμέσα) (Σολομωνίδου Χ., 2006:102).



## 2.4 ΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

### 1η Δραστηριότητα:

Δίνεται ένα φύλλο εργασίας στους μαθητές (**1<sup>ο</sup> Φύλλο Εργασίας**) όπου υπάρχει ο μύθος του Αισώπου “Ο τζίτζικας κι ο μέρμηγκας”. Οι μαθητές (χωρισμένοι σε ομάδες των 4-5 ατόμων) καλούνται να διαβάσουν το κείμενο και να απαντήσουν σε κάποιες ερωτήσεις, με στόχο τη νοηματική αποκωδικοποίηση του αφηγηματικού κειμένου. Από την ανάγνωση του κειμένου βρίσκουν τους ήρωες της ιστορίας, τα στοιχεία της δομής του κειμένου, της πλοκής του μύθου, χαρακτηρίζουν τους ήρωες και επιλέγουν το ρόλο του ήρωα που τους αρέσει.

### 2η Δραστηριότητα:

Δίνεται ένα φύλλο εργασίας στους μαθητές (**2<sup>ο</sup> Φύλλο Εργασίας**). Χωρισμένοι σε ομάδες, αναλαμβάνουν δραστηριότητες οι οποίες σχετίζονται με την ανεύρεση λέξεων, φράσεων, στοιχείων που χαρακτηρίζουν μια εποχή (άνοιξη, καλοκαίρι, φθινόπωρο, χειμώνας), μέσα από το κείμενο. Επίσης, καλούνται να σκεφτούν και άλλες λέξεις-κλειδιά που σχετίζονται με τις εποχές αυτές. Οι μαθητές ενεργοποιούν τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους ώστε να σκεφτούν λέξεις και εκφράσεις, προκειμένου να αποδώσουν εύστοχους χαρακτηρισμούς για την κάθε εποχή. Μέσα από αυτή τη διαδικασία εμπλέκονται σε διεργασίες αποκωδικοποίησης του κειμένου και εντοπισμού των κύριων στοιχείων του, δηλαδή σε στρατηγικές νοηματικής προσέγγισης γραπτού λόγου (Ματσαγγούρας, 2005:431).

### 3η Δραστηριότητα:

Οι μαθητές κάνουν αναζητήσεις στο διαδίκτυο, δοκιμάζουν τις λέξεις-κλειδιά που έχουν σκεφτεί και καταγράφει στην προηγούμενη δραστηριότητα με τη βοήθεια μηχανών αναζήτησης, προκειμένου να βρουν εικόνες που θα χρησιμοποιήσουν για την επόμενη δραστηριότητά τους. Βρίσκουν φιγούρες των ηρώων του κειμένου και εικόνες που απεικονίζουν τις εποχές που έχουν μελετήσει πιο πριν. Οργανώνουν τα ευρήματά τους σε έναν πίνακα του επεξεργαστή κειμένου και γράφουν λεζάντες για τις εικόνες που βρήκαν. Αν απαιτείται, χρησιμοποιούν πρόγραμμα επεξεργασίας εικόνων για να τελειοποιήσουν τις εικόνες τους και ζωγραφικής για να τις χρωματίσουν.

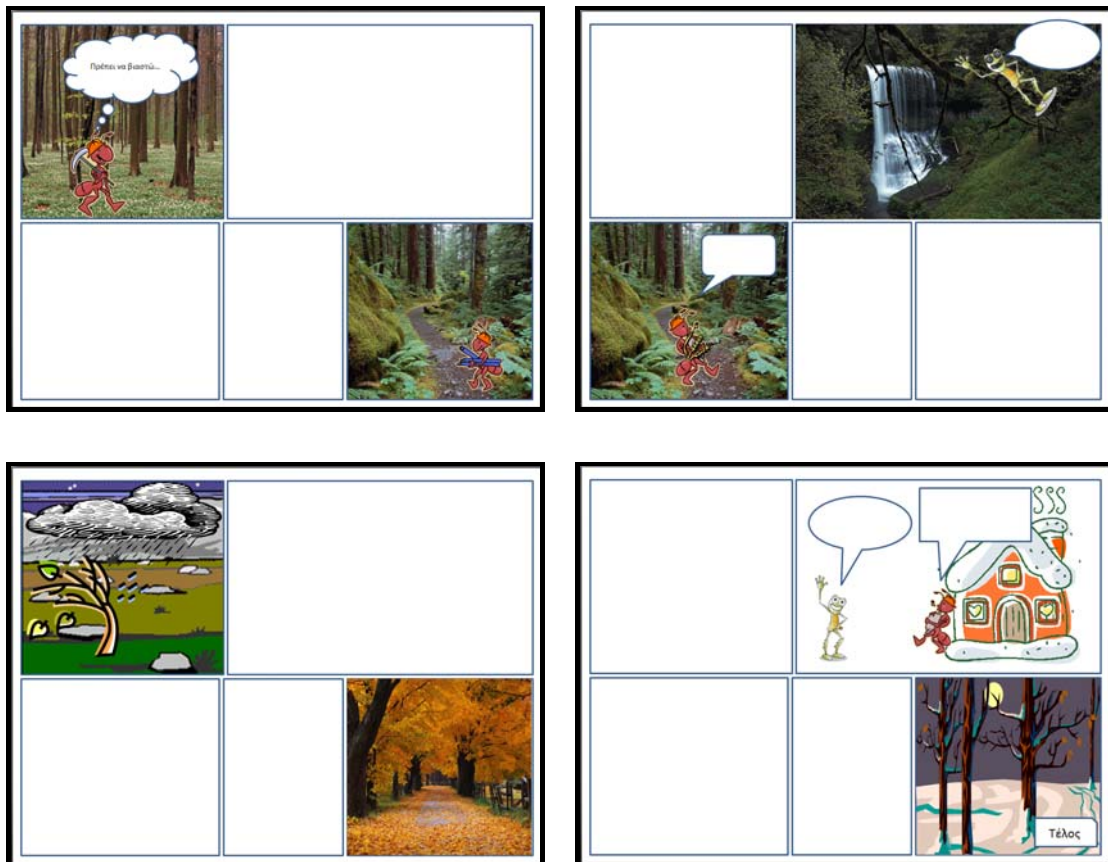
### 4η Δραστηριότητα:

Δίνεται στους μαθητές ένα αρχείο του λογισμικού παρουσίασης, το οποίο έχει ημιδομημένη εικονογραφημένη ιστορία του μύθου του Αισώπου (εικ. 1).



Εικόνα 1

Οι μαθητές καλούνται να χρησιμοποιήσουν τις εικόνες που βρήκαν από το διαδίκτυο, να βρουν κι άλλες μέσα από τις εικόνες που παρέχει το λογισμικό (Clipart) και να φτιάξουν διαλόγους για την ιστορία τους. Κατόπιν προσπαθούν να δομήσουν το μύθο με το δικό τους τρόπο, συνδυάζοντας τους διαλόγους με τις εικόνες κι έτσι να ολοκληρώσουν την εικονογραφημένη ιστορία (εικ. 2).



Εικόνα 2

Κατόπιν, οι μαθητές χρησιμοποιούν ένα πρόγραμμα καταγραφής ήχου (προτείνεται το Inspiration που είναι απλό στη χρήση του και οι μαθητές το γνωρίζουν και από άλλες δραστηριότητες), ηχογραφούν τους διαλόγους τους και τους εισάγουν στην παρουσίαση. Αν θέλουν, μπορούν να επιλέξουν μουσικά κομμάτια για να “ντύσουν” την ιστορία τους. Έτσι, καταφέρνουν να μετατρέψουν ένα αφηγηματικό κείμενο σε πολυαισθητηριακό.

Αυτό το προτεινόμενο σενάριο μάθησης μπορεί να βελτιωθεί και να επεκταθεί όταν εφαρμοστεί στην τάξη, όταν δοκιμαστεί από τους ίδιους τους μαθητές, όταν ο δάσκαλος μέσα από την εφαρμογή του εντοπίσει τις ενδεχόμενες ατέλειες και αδυναμίες του και το προσαρμόσει στις ανάγκες της τάξης και των μαθητών του.



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ  
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ  
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ  
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ



**Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ**  
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα  
Εκπαίδευσης και Αρχικής  
Επαγγελματικής Κατάρτισης